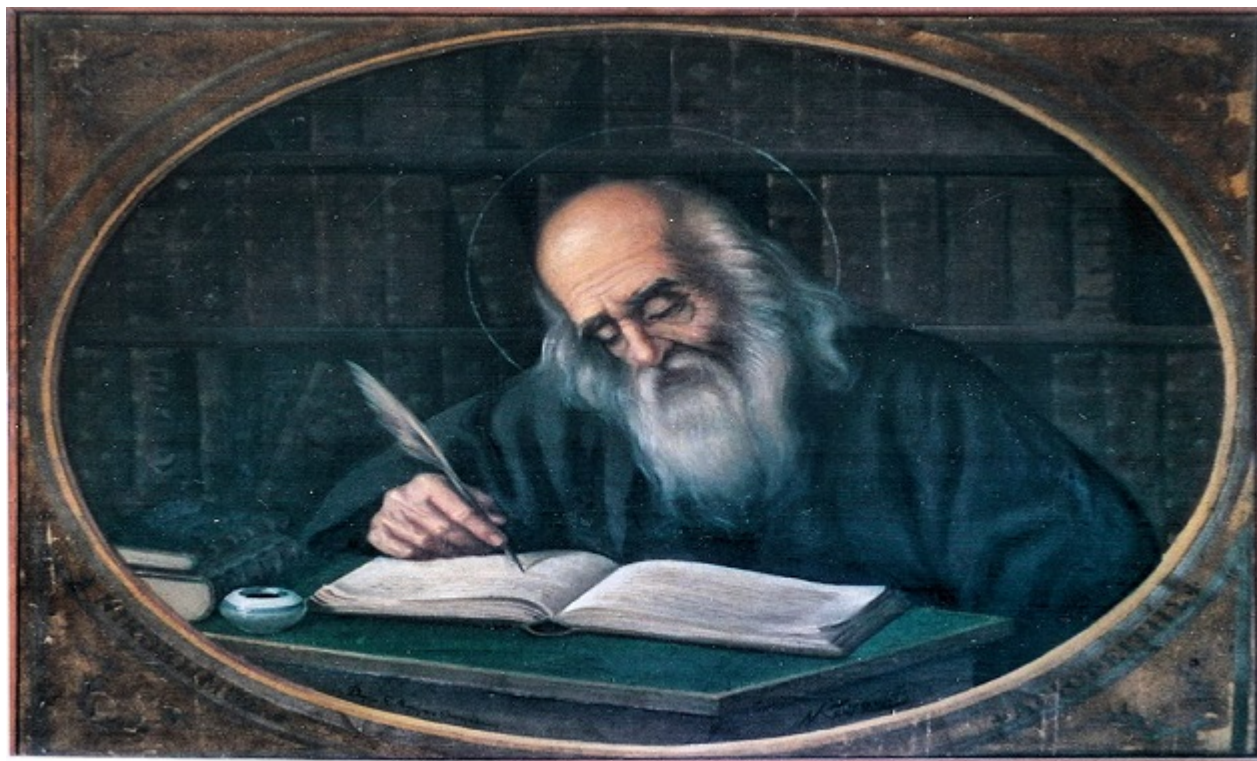

Ο άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης εναντίον των αφορισμών!

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, ο εκκλησιαστικός θεσμός δείχνει να είναι αφιλάνθρωπος και αυστηρός. Λόγω της εθναρχικής θέσης του, ήταν ο μοναδικός μοχλός στις τάξεις του υπόδουλου Γένους, που θα μπορούσε να διατηρήσει την κοινωνική συνοχή ανάμεσα στους χριστιανούς. Έτσι, προσπαθώντας να επιβάλει τις αποφάσεις των εκκλησιαστικών δικαστηρίων, χρησιμοποιεί το επιτίμιο του *αφορισμού*. Αυτή η ποινή, είτε ως απειλή που επικρέμεται είτε ως δικονομικό, κατασταλτικό και αποτρεπτικό μέτρο, συναντάται σε συνοδικές πράξεις και σε πατριαρχικά έγγραφα και σιγίλλια.

Ουσιαστικά, ο αφορισμός από πνευματικό επιτίμιο μεταβάλλεται σε διοικητικό μέτρο για την επίτευξη της κοινωνικής ευταξίας. Παρά την κατά κόρον χρήση του στους σκοτεινούς χρόνους της Τουρκοκρατίας, δεν έγινε κατά βάθος αποδεκτός από τη συνείδηση του εκκλησιαστικού πληρώματος και σταδιακά η χρήση του εξέλιπε. Όχι τυχαία, εξάλλου, δεν συμπεριελήφθη σε νομοκανονικές συλλογές, σε Εξομολογητάρια, σε Ευχολόγια και λειτουργικά βιβλία της Εκκλησίας.

Ο άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης ήταν αντίθετος με το επιτίμιο του αφορισμού, θεωρώντας το ως αντικανονικό. Διέκρινε, μάλιστα, 3 είδη αφορισμού: 1) τον θείο, 2) τον κανονικό και εύλογο, και 3) αυτόν που επιβάλλεται “παρά τους κανόνες”. Ακόμη, διαχώριζε τον αφορισμό της εποχής του από αυτόν που επιβάλλονταν σε παλαιότερες εποχές. Θεωρούσε, δηλαδή, ότι ο παλαιότερος ισοδυναμούσε κατά βάση με εξωεκκλησιασμό, ενώ ο σύγχρονός του με ένα βαρύ ανάθεμα.

Απευθυνόμενος, μάλιστα, στον ξάδερφό του, επίσκοπο Ευρίπου Ιερόθεο, του συνιστά να μην καταράται και να αποφεύγει τον αφορισμό, διότι αυτό αποτελεί γνώρισμα βαρβάρων και απαιδευτών ανθρώπων και απαγορεύεται από τους θείους και ιερούς κανόνες. Θεωρεί δε ότι έργο του αρχιερέα είναι να εύχεται και να ευλογεί το ποίμνιό του αλλά και τους εχθρούς (σύμφωνα με τα ευαγγελικά λόγια) και όχι να καταράται!

Πηγή: Πρωτ. Βασιλείου Καλλιακμάνη, *Μεθοδολογικά Πρότερα της Ποιμαντικής. Λεντίω ζωννύμενοι, Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2000*, σ. 78-80.